

PIELIKUMS NR.9

Ziņojums par Zolitūdes traģēdiju* un tās seku novēršanu

*2013. gada 21. novembra traģēdija, iebrūkot tirdzniecības centra „Maxima” jumtam Rīgā,
Priedaines ielā 20

Rīga, 2014

Satura rādītājs

Ievads	3
1. Zolitūdes traģēdijas notikumu īss izklāsts	3
2. Atbildīgo iestāžu un institūciju paveiktais traģēdijas seku novēršanai, tiesībpārkāpumu un atbildības noteikšanai, kā arī katastrofu pārvaldīšanas jomā	5
2.1. Ministru kabineta pieņemtie lēmumi Zolitūdes traģēdijas seku novēršanai un atbalsta sniegšanai cietušajiem.....	5
2.2. Atbildīgo iestāžu un institūciju paveiktais traģēdijas seku novēršanai.....	8
2.2.1. Sadarbības mehānisms un konsultatīvais/ informatīvais atbalsts.....	8
2.2.2. Cietušo hospitalizācija un veselības aprūpes pakalpojumi	10
2.2.3. Sociālā rehabilitācija	11
2.2.4. Palīdzība un atbalsts bērniem.....	12
2.2.5. Materiālais atbalsts.....	13
2.2.6. Citi pakalpojumi	14
2.3. Paveiktais katastrofu pārvaldīšanas jomā un Zolitūdes traģēdijas seku likvidēšanā iesaistīto glābēju atbalstam	15
2.4. Paveiktais tiesībpārkāpumu un juridiskās atbildības noteikšanai	18
2.4.1. Valsts darba inspekcija.....	18
2.4.2. Valsts policija.....	19
2.5. Preventīvie pasākumi katastrofu, kas saistīti ar ēku un būvju sabrukšanu, iespēju novēršanai	20
3. Turpmāk plānotie pasākumi Zolitūdes traģēdijas seku novēršanai un tās atkārtotās nepieļaušanai	22

Ievads

2013. gada 21. novembra vakars Latvijas tautas vēsturē ir iegūlis sēru zīmē, atstājot skumju un rūgtuma atmiņas ne vien personisku sāpju veidolā, bet arī kā nacionāla mēroga traģēdija, kas iezīmē kategorisku vajadzību pēc atbildīgo institūciju darbības pārskatīšanas, risinot ar cilvēku drošību un veselību saistītas krīzes sekas, kā arī aktualizē jautājumu par valsts ietekmi un lomu, novēršot šādu situāciju rašanos nākotnē. Ziņojuma turpmākais saturs ir veidots emocionāli neitrāli, lai pēc iespējas objektīvi atspoguļotu iesaistīto institūciju darbības izvērtējumu un to plānotās aktivitātes.

2013. gada 21. novembrī Rīgā, Zolitūdē, Priedaines ielā 20 tirdzniecības centrā „Maxima”, kurā atradās veikala personāls un pircēji, iebruka ēkas jumts, uz kura tajā laikā norisinājās būvniecības darbi. Tā paša vakara gaitā veikalā notika vēl divi iegruvumi. Atbilstoši Iekšlietu ministrijas apkopotajai informācijai traģēdijā gāja bojā 54 personas (t.sk. 3 Iekšlietu ministrijas sistēmas amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm), kādu no vecākiem zaudējuši 23 bērni, un viens no viņiem palicis gan bez mātes, gan tēva. Notikuma vietā vairākas diennaktis strādāja liels skaits glābēju, mediķu un policistu. Atbildīgo dienestu speciālisti, pašvaldību pārstāvji un nevalstiskās organizācijas turpinājušas sniegt atbalstu traģēdijā cietušām personām arī pēc tās, nodrošinot veselības aprūpi, rehabilitāciju, psiholoģisko palīdzību un materiālu atbalstu.

Šajā ziņojumā ir apkopota informācija par valdības pieņemtajiem lēmumiem operatīvai traģēdijas seku novēršanai, kā arī visu iesaistīto institūciju veiktie pasākumi, sniedzot palīdzību cietušajiem un bojā gājušo tuviniekiem. Nenoliedzami, ir svarīgi veikt pasākumus, kas nepieļautu šādu traģisku notikumu atkārtosanos, līdz ar to ziņojumā iekļauta informācija par atbildīgo iestāžu turpmāk veicamajiem uzdevumiem un nepieciešamajiem tiesiskajiem risinājumiem, lai nodrošinātu proaktīvu valsts rīcību, kas ir vērsta uz šādu traģisku notikumu nepieļaušanu nākotnē, kā arī lai visi traģēdijā cietušie un tās seku novēršanā iesaistītie saņemtu tiem pienākošos valsts nodrošinātu palīdzību un finansiālo atbalstu.

1. Zolitūdes traģēdijas notikumu īss izklāsts

2013. gada 21. novembrī plkst. 17:46 Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (turpmāk – VUGD) Rīgas reģiona zvanu centrs saņem informāciju, ka Priedaines ielā 20, Rīgā (Zolitūdē) veikalā „Maxima XX” iebrucis jumts un ēkā atrodas daudz cilvēku. Nekavējoties uz notikumu tiek izsūtīti ugunsdzēsības automobiļi ar personālu, kā arī par notikumu tiek paziņots Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam (turpmāk – NMPD).

Plkst. 18:00 notikuma vietā ierodas pirmie divi ugunsdzēsības automobiļi, uz vietas ir arī jau četras NMPD brigādes.

Veicot izlūkošanu notikuma vietā, tiek noskaidrots, ka iegruvušas jumta konstrukcijas veikala daļā, kur izvietotas kases un evakuācijas izeja, jumta iebrukšanas platība ir apmēram 500 m², zem sabrukušajām betona konstrukcijām dzirdamas cilvēku balsis, ir daudz cietušo smagā stāvoklī.

Notikuma vietā turpina ierasties VUGD tehnika un personāls, NMPD brigādes, tiek iesaistīta Valsts policija satiksmes regulēšanai un notikuma vietas ierobežošanai, Rīgas pašvaldības policija.

Tiek noteikti četri darba iecirkņi, katrā no tiem nozīmēts atbildīgais VUGD virsnieks, kas organizē iecirkņa darbu un personāla maiņas, glābšanas darbi norisinās pēc principa – vispirms glābt cilvēkus, kurus vieglāk atbrīvot – no vieglāk cietušā uz smagāk cietušo, kā arī tiek izveidots operatīvais štābs.

Plkst.18:08 ar roku rīku palīdzību no drupām tiek atbrīvoti pirmie divi cietušie cilvēki, savukārt plkst.18:17 tiek ziņots, ka atrasts pirmais bojā gājušais.

Plkst.19:03 notiek otrs veikala jumta nogruvums veikala vidusdaļā, kur ir izveidots viens no darba iecirkņiem (pirms darba iecirkņa izveidošanas tika rūpīgi vizuāli pārbaudītas ēkas nesošās konstrukcijas un vizuāli defekti netika konstatēti). Jumta konstrukcijas uzkrīt ugunsdzēsējiem glābējiem, kas tajā brīdī veic cilvēku glābšanu. Kā izrādās vēlāk – nogruvumā iet bojā 3 VUGD amatpersonas, dažādu smaguma pakāpju traumas gūst 13 VUGD amatpersonas (12 VUGD amatpersonas tiek stacionētas).

Plkst.19:17 notikuma vietā ierodas VUGD priekšnieks un pārņem glābšanas darbu vadību. Notikuma vietā ir 18 ugunsdzēsības tehnikas vienības un strādā apmēram 100 ugunsdzēsēji glābēji.

Rīgas dome organizē nepieciešamās inženiertehnikas piesaistīšanu – glābšanas darbos sadarbībā ar SIA „Tilts”, SIA „Rīgas tilti”, SIA „ARSAVA”, AS „Ceļu pārvalde”, SIA „Viadukts”, SIA „Roadex” tiek iesaistīti pieci autoceltņi, pieci frontālie iekrāvēji, universālais ekskavators, divi traktori ar kausiem, kā arī kravas automašīnas. Jāatzīmē, ka autoceltņi jau trīs stundu laikā pēc glābšanas darbu uzsākšanas ierodas notikuma vietā un plkst.21:15 pirmais autoceltnis uzsāk betona konstrukciju pacelšanu.

Notikuma vietā ierodas Nacionālo bruņoto spēku karavīri, tiek izveidots piektais darba iecirknis, iesaistot karavīrus gruvešu novākšanā no ēkas ārpusēs.

Pirmajās četrpadsmit stundās notikumu vietā strādā 192 ugunsdzēsēji glābēji, 17 NMPD brigādes, 215 Valsts policijas amatpersonas, 46 Rīgas pašvaldības policijas darbinieki, 110 Nacionālo bruņoto spēku karavīri un zemessargi.

Līdz 22.novembra plkst.00:35 kopumā ir atrasti un iznesti no drupām 35 cietušie un 6 bojā gājušie. 22.novembrī visu diennakti ugunsdzēsēji glābēji periodiski mainās. Ar roku rīku, hidraulisko instrumentu un autoceltņu palīdzību tiek veikta cilvēku glābšana, kā arī gruvešu izvākšana no ēkas celtniecības atkritumu konteineros. Līdz plkst.11:57 ir atrasti 38 cietušie un 33 bojā gājušie, savukārt plkst.21:06 bojā gājušo skaits jau sasniedz 51.

23.novembrī turpinās glābšanas darbi, plkst.16:59 tiek ziņots par 54. bojā gājušā (pēdējā) atrašanu. Apmēram pēc 48 stundām pēc pirmā jumta iebrukuma (plkst.17:52) notiek trešais nogruvums veikala labajā pusē, cietušo nav.

24.novembrī darbos tiek iesaistīti SIA „E Būvniecība” traktors demolators un SIA „Alfis” frontālais iekrāvējs un kravas automobilis, ēkas kreisajā pusē tiek izveidota jauna ieeja, turpinās glābšanas darbi.

25.novembrī plkst.15:40 glābšanas darbi tiek pabeigti.

Glābšanas darbus notikumā apgrūtināja sagruvušie dzelzsbetona bloki un metāliskās kopnes, kuru pacelšanai un cilvēku atbrīvošanai bija nepieciešams izmantot autoceltņus, kā arī

jumta terases labiekārtošanai izmantotie materiāli (oļi, augsnes kārtas, hidroizolācijas plēve, betona bruģis), ko vajadzēja ar lāpstām norakt un pārvietot ārpus veikala telpām.

Glābšanas darbos, tehniskā nodrošinājuma un glābšanas darbu koordinēšanā kopumā piedalījās 557 VUGD amatpersonas un darbinieki. Glābšanas darbu laiks – 93 stundas 54 minūtes. Glābšanas darbos tika izmantoti: 13 ugunsdzēsības automobiļi, 2 autokāpnes, 2 auto pacelāji, 2 glābšanas automašīnas, 2 tehniskās palīdzības automobiļi, 5 autokrāni, 5 iekrāvēji u.c. tehnika.

2. Atbildīgo iestāžu un institūciju paveiktais traģēdijas seku novēršanai, tiesībpārkāpumu un atbildības noteikšanai, kā arī katastrofu pārvaldīšanas jomā

2.1. Ministru kabineta pieņemtie lēmumi Zolitūdes traģēdijas seku novēršanai un atbalsta sniegšanai cietušajiem

2013.gada 22.novembrī notika Krīzes vadības padomes ārkārtas sēde, bet vēlāk Ministru kabineta (turpmāk – MK) ārkārtas sēde (prot.Nr.62, 1.§) „Par situāciju saistībā ar traģēdiju tirdzniecības centrā Priedaines ielā 20, Rīgā un veicamajiem pasākumiem traģēdijas seku novēršanai”, kurā tika doti uzdevumi un norādījumi atbildīgajām ministrijām traģēdijas seku novēršanai un palīdzības sniegšanai traģēdijā cietušajām personām. Tika uzdots:

- Labklājības ministrijai sagatavot un iesniegt izskatīšanai kādā no tuvākajām MK sēdēm priekšlikumus par iespējām sniegt materiālo palīdzību, kā arī rehabilitāciju traģēdijā bojā gājušo tuviniekiem un cietušajiem;
- vienojoties ar Iekšlietu ministriju par personu loku, nodrošināt rehabilitāciju Iekšlietu ministrijas sistēmas amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm, kas piedalījās traģēdijas seku novēršanā;
- kopīgi ar nevalstiskajām institūcijām, ņemot vērā sabiedrības izrādīto iniciatīvu, izvērtēt iespēju atvērt ziedojumu kontu traģēdijā cietušajām civilpersonām.

2013.gada 26.novembrī notika MK sēde (prot. Nr.63, 31.§), kurā tika izskatīta Iekšlietu ministrijas sagatavotā informācija par veiktajām darbībām traģēdijas tirdzniecības centrā Rīgā, Priedaines ielā 20, seku likvidēšanā.

MK sēdē tika apstiprināts arī Labklājības ministrijas sagatavotais MK rīkojuma projekts par atbalsta pasākumiem traģēdijā Rīgā, Priedaines ielā 20 cietušajiem un seku novēršanā iesaistītajiem (protokols nr.63, 34.§) un atbalstīta papildu finansējuma piešķiršana 26 022 LVL (37 026 euro) apmērā sociālās rehabilitācijas pasākumu sniegšanai un diennakts krīzes telefona darbības nodrošināšanai. Vienlaikus tika atbalstīts arī priekšlikums par amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm veselības apdrošināšanas jautājuma risināšanu esošās sistēmas ietvaros, Iekšlietu ministrijai pilnveidojot veselības aprūpes sistēmu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm. Izpildot minēto uzdevumu, Iekšlietu ministrija izstrādāja likumprojektu ”Grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā”, kas tika pieņemts 2013.gada 19.decembrī, nodrošinot lielāku veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību Iekšlietu ministrijas sistēmas un iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm, kā arī nosakot pabalsta apjomu amatpersonām, kas gājušas bojā, pildot dienesta pienākumus. Minēto pasākumu īstenošanai piešķirtā finansējuma apjoms noteikts atkarībā no nepieciešamības, bet ne vairāk kā 2 276 933 euro no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” 2014.gadā. Palielināti bāzes izdevumi

veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai 2015.gadā par 2 248 476 *euro* un turpmāk katru gadu 1 768 257 *euro*.

MK 2013.gada 3.decembra sēdē (prot.Nr.64, 40.§) tika atbalstīts Labklājības ministrijas sagatavotais rīkojuma projekts "Par vienreizēju kompensāciju piešķiršanu sakarā ar traģēdiju Rīgā, Priedaines ielā 20". Tas paredzēja Iekšlietu ministrijai sadarbībā ar Veselības ministriju līdz 2013.gada 10.decembrim savstarpēji saskaņot traģēdijā cietušo personu, kurām izmaksājama valsts noteiktā kompensācija, sarakstu un iesniegt to Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai (turpmāk – VSAA). Tāpat Iekšlietu ministrijai tika dots uzdevums iesniegt VSAA sarakstu ar traģēdijā bojā gājušajām personām, kuru laulātie un leļupējie radnieki (bērni vai mazbērni, ja bērnu nav), bet, ja leļupējo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējie radnieki (vecāki vai vecvecāki, ja vecāku nav) varēs pretendēt uz valsts izmaksāto kompensāciju. MK 2013.gada 11.decembra rīkojumā Nr.610 "Par vienreizēju kompensāciju piešķiršanu sakarā ar traģēdiju Priedaines ielā 20, Rīgā" precizēta vienreizējo kompensāciju izmaksa, paredzot traģēdijā cietušajai personai, kura ir saņēmusi neatliekamo medicīnisko palīdzību vai ievietota stacionārā, vienreizēju izmaksu 5 000 LVL (7 115 *euro*) apmērā. Sēdē arī atbalstīta papildu finansējuma piešķiršana 710 046 LVL (1 010 304 *euro*) apmērā šo kompensāciju izmaksai (2013.gadā 200 000 LVL (284 574.36 *euro*) un 2014.gadā – 510 046 LVL (725 730 *euro*)). 2014.gadā pamatojoties uz MK 2014.gada 20.augusta rīkojumu Nr.440 (prot.Nr.44 26.§), lai 2014.gadā nodrošinātu vienreizējās kompensācijas izmaksu divām personām, piešķirts papildu finansējums 14 230 *euro* apmērā. Vienreizējā kompensācija kopumā 2013.gadā un 2014.gadā izmaksāta 42 cietušajām personām, kura ir saņēmusi neatliekamo medicīnisko palīdzību vai ievietota stacionārā (298819.74 *euro* apmērā) un 51 bojā gājušās personas laulātajam un leļupējiem radniekiem (bērniem vai mazbērniem, ja nav bērnu), bet, ja leļupējo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējiem radniekiem (vecākiem vai vecvecākiem, ja vecāku nav) – par katra bojā gājušo personu (725 714.62 *euro* apmērā). Vienreizējā kompensācija kopumā izmaksāta 12 Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm (piešķirtā finansējuma apmērs 85 380 *euro*).

Papildus tam Iekšlietu ministrija apkopoja informāciju par vienreizēju prēmiju izmaksu Iekšlietu ministrijas sistēmas amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm un sagatavoja attiecīgu rīkojuma projektu, iesniedzot to izskatīšanai MK 2013.gada 3.decembra sēdē (rīkojums Nr.600 „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””). Minētais rīkojums paredz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm, kuras piedalījās Zolitūdes traģēdijas seku novēršanā, vienreizējas prēmijas, piemaksas par virsstundu darbu un nakts darbu. Valsts policijas, VUGD un Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledžas amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm piešķirtais kopējais finansējums – 812 616 LVL (1 156 249 *euro*). VUGD nodarbinātajiem, kas tieši piedalījās glābšanas darbos notikuma vietā, izmaksātas prēmijas 1 008 LVL (1 434 *euro*) (bruto) apmērā un naudas balvas mēnešalgas apmērā, kā arī amatpersonām, ņemot vērā viņu ieguldījumu glābšanas darbu veikšanā, piešķirts apbalvojums – papildatvaļinājums 10 kalendāra dienas vai 5 kalendāra dienas.

MK 2013.gada 3.decembra sēdē (prot. Nr.64, 42.§) tāpat atbalstīts rīkojuma projekts "Par Publisko iepirkumu likuma nepiemērošanu attiecībā uz būvkonstrukciju nostiprināšanu, būvgružu pārvietošanu un apsardzes nodrošināšanu Rīgā, Priedaines ielā 20", kurš paredz Iekšlietu ministrijai uzdevumu sagatavot un iesniegt izskatīšanai MK lēmumu par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu rīkojumā minēto pasākumu īstenošanai no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem". Savukārt MK 2013.gada 18.decembra rīkojums Nr.648 „Par publisko iepirkumu attiecībā uz būvkonstrukciju nostiprināšanu, būvgružu pārvietošanu un apsardzes nodrošināšanu Priedaines ielā 20, Rīgā” paredz atļaut Iekšlietu ministrijai

(Nodrošinājuma valsts aģentūrai) bez iepirkuma procedūras izsludināšanas nostiprināt būvkonstrukcijas, pārvietot būvgružus un nodrošināt apsardzi traģēdijas norises vietā, lai nodrošinātu būtisku valsts interešu aizsardzību un notikuma vietas norobežošanu un apsardzi izmeklēšanas interesēs, kā arī neatliekamam pierādījumu iegūšanu un nostiprināšanu, saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 3.panta trešās daļas 2.punktu. Izpildot minēto uzdevumu, ir sagatavots un izdots MK 2014.gada 12.marta rīkojums Nr.110 „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””, kas paredz Valsts policijai piešķirt papildus līdzekļus 613 293 *euro*, lai segtu izdevumus, kas saistīti ar neatliekamam pierādījumu iegūšanu un nostiprināšanu, kā arī izdevumus, kas nepieciešami, lai izmeklēšanas interesēs līdz 2014.gada 31.maijam nodrošinātu notikuma vietas norobežošanu un apsardzi Priedaines ielā 20, Rīgā. Savukārt Nodrošinājuma valsts aģentūrai piešķirts papildus finansējums 11 737 *euro* apmērā, lai segtu izdevumus, kas saistīti ar atlīdzības izmaksu būvkonstrukcijas nostiprināšanas darbos iesaistītajiem darbiniekiem, kā arī par videonovērošanas iekārtu uzstādīšanu traģēdijas norises vietā.

Izpildot minēto uzdevumu, Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra sēdē tika izskatīts (TA-1881) un pieņemts Iekšlietu ministrijas sagatavotais otrs rīkojuma projekts „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””, kas paredz piešķirt Iekšlietu ministrijai (Nodrošinājuma valsts aģentūrai) vēl 711 531 *euro*, lai segtu izdevumus par ēkas būvkonstrukciju nostiprināšanu, būvgružu un lietisko pierādījumu pārvietošanu, kā arī par videonovērošanas aparatūras uzstādīšanu un tās darbības nodrošināšanu Priedaines ielā 20, Rīgā.

2013.gada 17.decembra MK sēdē (protokols nr. 67, 84.§) tika apstiprināts Labklājības ministrijas sagatavotais rīkojuma projekts par sociālās rehabilitācijas un psiholoģiskā atbalsta pasākumu sniegšanu atbalsta sniegšanā cietušajiem iesaistītajiem darbiniekiem un papildu sešu sociālo darbinieku un viena psiholoģiskās palīdzības koordinatora piesaisti Rīgas Domes Labklājības departamentā darbam ar traģēdijā cietušo ģimenēm, paredzot tam papildu finansējumu 66 646 *euro* apmērā. Periodā no 2014.gada 1.janvāra līdz 30.novembrim Labklājības ministrija, pamatojoties uz RD Rīgas Sociālā dienesta pieprasījumiem par faktiski veiktajiem izdevumiem sešu sociālo darbinieku un viena psiholoģiskās palīdzības koordinatora darba samaksai un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, kas iesniegti pamatojoties uz MK 2013.gada 4.decembra rīkojuma Nr.590 „Par atbalsta pasākumiem traģēdijā Priedaines ielā 20, Rīgā, cietušajām un seku novēršanā iesaistītajām personām” 13. un 14.punktu, pārskaitīja finansējumu 45 119.30 *euro* apmērā.

2014.gada 29.aprīlī MK pieņemts rīkojums Nr.186 „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem””, lai kompensētu izdevumus, kas radušies, iesaistot privātpersonu resursus glābšanas darbos. Kopējie izdevumi – 101 713 *euro*.

2014.gada 13.maija MK sēdē (protokols nr.28, 5.§) apstiprināts Labklājības ministrijas sagatavotais rīkojuma projekts (nr.209) par papildus finanšu līdzekļu piešķiršanu Sociālās integrācijas valsts aģentūrai no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem 65 580 *euro* apmērā, lai segtu izdevumus, kas laika posmā no 2014.gada 1.janvāra līdz 31.martam radušies saistībā ar sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanu MK 2013.gada 4.decembra rīkojuma nr.590 „Par atbalsta pasākumiem traģēdijā Priedaines ielā 20, Rīgā, cietušajām un seku novēršanā iesaistītajām personām” 1., 10.un 11.punktā minētajām personām. 2014.gada 13.augusta MK sēdē (protokols nr.43, 35.§) apstiprināts Labklājības ministrijas sagatavotais rīkojuma projekts (nr.426) par papildus finanšu līdzekļu piešķiršanu Sociālās integrācijas valsts aģentūrai no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem 84 143 *euro* apmērā, lai segtu izdevumus, kas laika posmā

no 2014.gada 1.aprīļa līdz 30.jūnijam radušies saistībā ar sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanu MK 2013.gada 4.decembra rīkojuma nr.590 „Par atbalsta pasākumiem traģēdijā Priedaines ielā 20, Rīgā, cietušajām un seku novēršanā iesaistītajām personām” 1., 10.un 11.punktā minētajām personām.

Labklājības ministrija ir sagatavojusi MK rīkojuma projektu par papildus finanšu līdzekļu piešķiršanu Sociālās integrācijas valsts aģentūrai no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem 3 720 euro apmērā, lai segtu izdevumus, kas laika posmā no 2014.gada 1.jūlija līdz 30.novembrim radušies saistībā ar sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanu.

2.2. Atbildīgo iestāžu un institūciju paveiktais traģēdijas seku novēršanai

2.2.1. Sadarbības mehānisms un konsultatīvais/ informatīvais atbalsts

Atbilstoši 2013.gada 22.novembrī panāktai vienošanās starp Labklājības ministriju, Iekšlietu ministriju, Veselības ministriju, Sociālās integrācijas valsts aģentūru, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju (turpmāk – VBTAI), VSAA, Rīgas domes Labklājības departamentu, valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Nacionālais rehabilitācijas centrs „Vaivari”” (turpmāk – NRC „Vaivari”) tika noteikts galvenais sadarbības princips – informācijas iegūšana un nodošana pēc iespējas ērtākā un emocionāli vismazāk traumējošā veidā traģēdijā cietušajiem cilvēkiem un viņu tuviniekiem:

- nodrošinot primāri valsts un pašvaldību institūciju sadarbību un regulāru informācijas apriti;
- nodrošinot pēc iespējas aptverošākas informācijas sniegšanu jebkurā institūcijā par iespējamo atbalstu materiālā un pakalpojumu veidā bojāgājušo tuviniekiem un cietušajiem;
- ievērojot vienas pieturas aģentūras principu.

Sākotnējā posmā (kopš 2013.gada 23.novembra), lai sniegtu tūlītēju atbalstu un informāciju cietušajiem un viņu tuviniekiem, institūcijas savu darbību nodrošināja arī brīvdienās, kā arī tika nodrošināta bezmaksas konsultatīvo tālrunu darbība.

Sākot ar 23.novembri, Rīgas domes Labklājības departamenta telpās visiem apmeklētājiem tika nodrošināta informācija ne tikai par pašvaldības sniegto atbalstu, bet arī par valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem (apbedīšanas pabalsts, apgādnieka zaudējuma pensija) un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem. Sociālās integrācijas valsts aģentūras un VSAA pārstāvji Rīgas domes Labklājības departamenta telpās līdz 2013.gada 29.novembrim sniedza konsultācijas un pieņēma iesniegumus par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņemšanu.

Saskaņā ar 2013.gada 25.novembrī panākto vienošanos starp atbalsta sniegšanā cietušajiem iesaistītajām pusēm, Rīgas dome - tās Sociālais dienests – tika noteikta kā institūcija, kas nodrošina koordinētu un personu/ ģimeņu individuālajām vajadzībām atbilstošu atbalstu, tostarp individuālo plānu izstrādi, traģēdijā cietušajiem un viņu tuviniekiem. Papildu Rīgas Domes Sociālajā dienestā tiek nodrošināta uzraudzība par to, lai pārliecinātos par cietušo un viņu tuvinieku likteni ilgtermiņā.

Saskaņā ar vienošanos starp Labklājības ministriju, VSAA un Rīgas domes Labklājības departamentu, persona var aizpildīt iesniegumus pašvaldības un valsts piešķirto vienreizēju

pabalstu saņemšanai bojā gājušās personas laulātajam un lejpējiem radniekiem sniegtajiem pakalpojumiem gan Rīgas Sociālajā dienestā, gan VSAA nodaļā. Šīs institūcijas kopš 2013.gada decembra nodrošina savstarpēju informācijas nodošanu otrai institūcijai, tādējādi novēršot situāciju, ka personai vairākkārt jāvērsas dažādās iestādēs.

Informācija par iespējamo atbalstu, MK lēmumiem tika publicēta gan latviešu, gan krievu valodā jau 2013.gada 22.novembrī un tiek regulāri aktualizēta; šī informācija abās valodās tika nodrošināta Rīgas domes Labklājības departamenta telpās jau 2013.gada 23.novembrī. Apzinoties, ka dažādas sabiedrības grupas izmanto atšķirīgus informācijas kanālus un avotus, iepriekšminētā informācija gan latviešu, gan krievu valodā kopš 22.novembra regulāri tiek sniegta arī sociālajos medijos. Paralēli darbojas arī bezmaksas informatīvie un uzticības tālruņi Rīgas domes Labklājības departamentā, Labklājības ministrijā, VBTAI, krīzes centros, nevalstiskajās organizācijās.

No 2013.gada 25.novembra līdz 20.decembrim Labklājības ministrijā darbojās informatīvais tālrunis. Kopumā šajā laikā saņemti 35 zvani un galvenie interesējošie jautājumi bija šādi:

- iespēja saņemt psiholoģisko palīdzību gan cietušajiem, gan netieši cietušajiem (piemēram, notikuma vietai blakus esošo māju iemītniekiem);
- valsts un pašvaldības materiālā atbalsta un ziedojumu saņemšanas iespējas;
- personu loks, kas var pretendēt uz kompensāciju un pabalstu piešķiršanu;
- atbalsta sniegšanas iespējas traģēdijā cietušajiem.

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas uzticības tālrunis 116111 nodrošināja psiholoģisko palīdzību, konsultācijas un atbalstu ikvienam zvanītājam. VBTAI Krīzes intervences komandas speciālisti strādāja notikuma vietā, palīdzot krīžu un konsultāciju centra „Skalbes” psihologiem. VBTAI savu darbību koordinēja ar Rīgas Domes Labklājības departamentu. Krīzes intervences komanda sniedza psiholoģisku atbalstu divās Rīgas izglītības iestādēs, turklāt palīdzība tika sniegta atkārtoti, lai nodrošinātu psiholoģisku atbalstu un palīdzību tiem bērniem un pedagogiem, kuri bija notikušā aculiecinieki un līdzpārdzīvo par tiem klasesbiedriem, kuru vecāki gājuši bojā. Kopumā Krīzes intervences speciālisti klātienē izglītības iestādē snieguši psiholoģisku palīdzību un atbalstu, strādājot ar 146 bērniem, 56 pedagogiem, deviņiem dažādiem speciālistiem, kuri bijuši traumatiskā notikuma aculiecinieki, zaudējuši kādu no tuviniekiem vai draugiem.

Labklājības ministrija sadarbojās ar Rīgas Bāriņtiesu un aicināja iedzīvotājus ziņot par problemātiskām situācijām, lai pārliecinātos, ka bez vecāku gādības palikušajiem bērniem tiek saglabāta iespēja augt ģimeniskā vidē un nenonākt bērnu aprūpes institūcijā.

Laika posmā no 2013.gada 25.-28.novembrim NRC „Vaivari” vadība sazinājās ar tām ārstniecības iestādēm, kurās atradās hospitalizētie cietušie, un sniedza informāciju par medicīniskās rehabilitācijas turpināšanu tūlīt pēc stacionārā etapa, kā arī informēja par tehnisko palīgīdzekļu klāsta pieejamību.

2013.gada 25.novembrī Labklājības ministrija, labdarības organizācija Ziedot.lv un Rīgas domes Labklājības departamenta pārstāvji tikās, lai vienotos par optimālāko saziņoto naudas līdzekļu izlietojumu un administrēšanu un tūlītēja atbalsta sniegšanas apjomu. 2013.gada 4.decembrī Labklājības ministrija, labdarības organizācija Ziedot.lv un Rīgas domes Labklājības departaments tikās atkārtoti un pārrunāja cietušajiem un bojā gājušo tuviniekiem sniedzamā atbalsta nepieciešamību. Saskaņā ar panākto vienošanos valsts un pašvaldības atbalsts tika vērst uz neatliekamu jautājumu risināšanu – primāri veselības uzlabošanu, psiholoģiskā atbalsta nodrošināšanu, ikdienas situāciju risināšanu. Savukārt nevalstiskajām organizācijām ir iespēja par

ziedojumos saņemto finansējumu jautājumus risināt ilgtermiņā, kā, piemēram, bērnu izglītības jautājumi, ilgstoša psiholoģiskā palīdzība.

2013.gada nogalē labklājības ministre un Labklājības ministrijas pārstāvji tikās ar uzņēmuma „Maxima” pārstāvjiem par materiālā atbalsta sniegšanu traģēdijā cietušo ģimeņu bērniem, paredzot ikmēneša pabalstu izmaksu traģēdijā bojāgājušo nepilngadīgajiem bērniem līdz pilngadības sasniegšanai un nodrošinot šo izmaksu administrēšanu VSAA. Līgums ar VSAA tika noslēgts 2014.gada 1.ceturksnī.

Sadarbojoties Iekšlietu ministrijai, Labklājības ministrijai, Nacionālajam veselības dienestam, Sociālās integrācijas valsts aģentūrai, VSAA un Rīgas Domes Labklājības departamentam, tika panākta vienošanās par atbalsta un pakalpojumu saņēmēju loka definēšanu, nodrošinot vienotu pieeju tuvinieku identificēšanā, regulāru informācijas apmaiņu un salīdzināšanu starp institūciju rīcībā esošajiem datu reģistriem traģēdijā cietušo personu un viņu tuvinieku iesniegumu izskatīšanā un atbilstības noteikšanā materiālā atbalsta, pakalpojumu un kompensāciju saņemšanai.

2013.gada 27.novembrī Veselības ministrijas valsts sekretārs un NRC „Vaivari” vadītāja tikās ar Maxima pārstāvjiem, lai pārrunātu organizatoriskos jautājumus par palīdzības nepieciešamību ārstniecības un rehabilitācijas etapā papildus valsts nodrošinātajiem pakalpojumiem, īpaši akcentējot nepieciešamību pēc ilgstošas psiholoģiskās palīdzības traģēdijā cietušajiem sakarā ar iespējamo posttraumatiskā sindroma attīstību.

2013.gada 28.novembrī Labklājības ministrijas, Latvijas Psihoterapeitu biedrības, Resursu centra sievietēm „Marta”, Latvijas Samariešu apvienības, *Art of Living Latvia*, Rīgas Domes Labklājības departamenta, Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatikas klīnikas pārstāvju tikšanās laikā tika diskutēts par psiholoģiskās palīdzības koordinatora nepieciešamību darbā ar traģēdijā cietušajiem un bojā gājušo cilvēku ģimenes locekļiem. Ņemot vērā diskusijās izskanējušos priekšlikumus un secinājumus, tika sagatavots rīkojums par papildu sešu sociālo darbinieku un viena psiholoģiskās palīdzības koordinatora piesaisti Rīgas Domes Labklājības departamentā darbam ar traģēdijā cietušo ģimenēm (apstiprināts MK 17.12.2013, protokols nr. 67, 84.§).

Sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Krievijas vēstniecību tika risināti jautājumi, kas saistīti ar paātrinātu vīzu piešķiršanu traģēdijā bojā gājušo tuviniekiem, kā arī jautājumi, kas saistīti ar Krievijas valstspiederīgo atrašanu, lai nodrošinātu kompensāciju izmaksu bojā gājušo personu tuviniekiem.

2.2.2. Cietušo hospitalizācija un veselības aprūpes pakalpojumi

Traģēdijā cietušajiem tika sniegta neatliekamā medicīniskā aprūpe, kā arī aprūpe slimnīcās. Saskaņā ar 2013.gada 26.novembra MK sēdē lemtu traģēdijā cietušiem cilvēkiem un operatīvo dienestu darbiniekiem, kas bija iesaistīti traģēdijas seku likvidēšanā un traģēdijas apstākļu noskaidrošanā, tika nodrošināti valsts apmaksāti veselības aprūpes pakalpojumi ārpus pacientu gaidīšanas rindām, t.sk. medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumi, traģēdijā cietušie tika atbrīvoti no pacienta līdzmaksājuma veikšanas (2013.gada 22.novembra MK sēdes lēmums);

Atbilstoši 2013.gada 26.novembra MK sēdes lēmumam Veselības ministrijai un Labklājības ministrijai 2013.gadā un 2014.gadā atļauts uzņemt saistības, lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumus ārpus normatīvos aktos noteiktām pacientu gaidīšanas rindām un tehniskos palīglīdzekļus pēc traģēdijas Rīgā, Priedaines ielā 20, ārstētām personām.

Tāpat NRC „Vaivari”, Latvijas Nedzirdīgo savienībai un Latvijas Neredzīgo biedrībai atļauts nepiemērot Publisko iepirkumu likuma prasības, nodrošinot nepieciešamos tehniskos palīg līdzekļus (tai skaitā tādus, kuri nav iekļauti no valsts budžeta līdzekļiem apmaksāto tehnisko palīg līdzekļu sarakstā).

Cietušajiem, kas izrakstīti no ārstniecības iestādēm, nepieciešamības gadījumā izstrādāts individuāls rehabilitācijas plāns (ārstējošais ārsts).

Pēc medicīniskās rehabilitācijas izvērtēta iespēja piedāvāt profesionālo rehabilitāciju, kuru nodrošina Sociālās integrācijas valsts aģentūra.

Uz 2014.gada 30.novembri NRC „Vaivari” rehabilitācijas pakalpojumu Ortopēdijas rehabilitācijas programmā ir saņēmis viens cietušais, bet Neirorehabilitācijas programmā – vienpadsmit cietušie. Četras personas rehabilitācijas pakalpojumu ir saņēmušas atkārtoti.

2.2.3. Sociālā rehabilitācija

Saskaņā ar 2013.gada 26.novembra MK sēdē lemtu Labklājības ministrijai atļauts 2013.gadā un 2014.gadā uzņemties saistības, lai nodrošinātu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, neievērojot rindu.

Atbilstoši 2013.gada 4.decembra MK sēdes lēmumam valsts apmaksātu sociālo rehabilitāciju varēja saņemt traģēdijā cietušās personas, cietušo vai bojā gājušo personu tuvinieki, traģēdijas seku novēršanā iesaistītie VUGD un NMPD darbinieki, Valsts policijas, prokuratūras, un Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra darbinieki, kuri iesaistīti traģēdijas apstākļu noskaidrošanā. Izvērtējot situāciju un ņemot vērā traģēdijas novēršanā un atbalsta sniegšanā iesaistīto institūciju noslodzi, sociālās rehabilitācijas pakalpojumu saņēmumu loks tika paplašināts, paredzot valsts apmaksātu psiholoģiskās palīdzības, sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanu arī Zolitūdes traģēdijā iesaistītajam atbalsta personālam (Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas inspektoriem, skolu psihologiem, kā arī Valsts darba inspekcijas inspektoriem) un daļēji valsts apmaksātu (50% apmērā) iepriekšminēto pakalpojumu sniegšanu atbalsta sniegšanā iesaistītajiem operatīvo dienestu darbiniekiem, kā arī Rīgas domes atbildīgo struktūrvienību darbiniekiem (17.12.2013 MK sēdes protokollēmums).

Informācija par sociālās rehabilitācijas saņemšanas iespējām, pieteikšanās kārtību un pakalpojuma saturu pieejama interneta mājas lapā: <http://www.siva.gov.lv/zolitudes-tragedija-cietusajiem.html>. Sociālās rehabilitācijas kursa sākumā, novērtējot personas veselības, funkcionālo un psihoemocionālo stāvokli, tika sastādīts individuālais rehabilitācijas plāns, nozīmējot un sniedzot konkrētā klienta situācijā piemērotākos rehabilitācijas pakalpojumus: speciālistu konsultācijas un nodarbības individuāli vai grupā, kas palīdzētu saprast izmaiņas pēc notikušā, sniegt nepieciešamo atbalstu, lai spētu atgūt psihoemocionālo līdzsvaru, stiprināt savas fiziskās spējas un saņemt nepieciešamo informāciju un ieteikumus, kā risināt traģēdijas un zaudējuma rezultātā radušās pārmaiņas dzīvē. Personas, kuras cietušas un guvušas funkcionēšanas ierobežojumus, saņēmušas fizioterapeita un ergoterapeita pakalpojumus, kā arī ārstnieciskās procedūras, lai atgūtu funkcionālās spējas un ikdienas dzīves prasmes. Speciālisti snieguši ieteikumus par nepieciešamajiem dzīves vietas pielāgojumiem un tehniskajiem palīg līdzekļiem, kā arī citiem pakalpojumiem, kas nepieciešami, lai veicinātu funkcionālo spēju atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā. Pakalpojumu iespējams pieteikt sev piemērotā laikā, kā arī vienlaicīgi kopā ar tiem ģimenes locekļiem, kuri ir pakalpojumu saņēmēji.

Sociālās rehabilitācijas kursu traģēdijā cietušās personas uzsāka jau 2013.gada 29.novembrī. Līdz 2014.gada 30.novembrim Sociālās integrācijas valsts aģentūrā no Zolitūdes traģēdijā cietušajiem rehabilitācijas pakalpojumus jau saņēmušas 549 personas, tajā skaitā:

- 63 - cietušās personas;
- 116 - cietušo personu tuvinieki;
- 103 - bojā gājušo personu tuvinieki;
- 267 - seku likvidācijā un atbalsta sniegšanā iesaistītā persona (t.sk., viena persona ar daļēju apmaksu 50% apmērā).

Līdz 2014.gada 30.novembrim kopā pieteikto personu skaits 10 dienu valsts apmaksātajam sociālās rehabilitācijas kursam Sociālās integrācijas valsts aģentūrā - 750 personas, tai skaitā:

- 64 - cietušās personas;
- 121 - cietušo personu tuvinieki;
- 147 - bojā gājušo personu tuvinieki;
- 418 - seku likvidācijā un atbalsta sniegšanā iesaistītā persona (t.sk., viena persona ar daļēju apmaksu 50% apmērā).

2.2.4. Palīdzība un atbalsts bērniem

Traģēdijā, kādu no vecākiem zaudēja 23 bērni, viens no viņiem zaudēja abus vecākus (bērnam ir atrasts aizbildnis no radnieku vidus);

SIA Maxima paziņoja par atbalsta sniegšanu visiem traģēdijā bojāgājušo personu bērniem līdz pilngadības sasniegšanai. 2014.gada 18.martā VSAA noslēgusi līgumu ar SIA „Maxima Latvija” par centralizētu pabalstu izmaksas uzsākšanu ar 2014.gada maiju Zolitūdes traģēdijā bojā gājušo bērniem līdz 18 gadu vecumam. Līguma ietvaros „Maxima Latvija” pārskaitīs 1 735 546 *euro* VSAA kontā Valsts kasē, lai VSAA turpmāk līdz 2031.gada augustam nodrošinātu ikmēneša pabalstu izmaksu traģēdijā bojā gājušo personu bērniem līdz pilngadības sasniegšanai. Pabalstu VSAA izmaksās valsts vidējās mēnešalgas apmērā, kas ir 711,44 *euro* mēnesī. Bērnam, kurš traģēdijā zaudēja abus vecākus, pabalsts tiks maksāts dubultā apmērā. Ņemot vērā vidējos prognozētos ekonomiskās attīstības rādītājus, pabalsta apmērs reizi trīs gados tiks indeksēts 3% apmērā par katru gadu.

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu bērni var saņemt gan Sociālās integrācijas valsts aģentūrā, gan Latvijas Bērnu fondā.

Ņemot vērā traģēdijas apjomu, iespējamo traģēdijas aculiecinieku posttraumatisko sindromu, psihoemocionālo spriedzi, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijā visu diennakti tika nodrošināta bērniem un pusaudžiem pieejama un profesionāla psiholoģiskā palīdzība (diennakts uzticības telefons). 2013.gada novembrī saistībā ar Zolitūdes traģēdiju tika atbildēts uz 399 zvaniem, no tiem 151 gadījumā sniegta psiholoģiska konsultācija. 2013.gada decembrī bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa 116111 darbība tika nodrošināta visu diennakti gan darba dienās, gan brīvdienās. Kopumā šajā mēnesī tika atbildēts uz 12 089 zvaniem, no tiem psiholoģiska palīdzība sniegta 837 gadījumos, t.sk., 138 gadījumos psiholoģiskās konsultācijas sniegtas Zolitūdes traģēdijas sakarā. 2014.gadā nav iespējams izdalīt informāciju par konsultatīvā atbalsta sniegšanu tieši saistībā ar Zolitūdes traģēdiju, jo zvanītāji to nav norādījuši sarunās. No 2014.gada tālrunis strādā darba dienās no 8:00 līdz 23:00, sestdienās no 8:00 līdz 22:00 un svētdienas no 10:00 līdz 22:00.

2.2.5. Materiālais atbalsts

Saskaņā ar 2013.gada 3.decembra MK sēdē lemto piešķirta vienreizēja kompensācija:

- 1) cietušajai personai, kura saņēmusi neatliekamo medicīnisko palīdzību vai ievietota stacionārā – 5 000 LVL apmērā (7 115 *euro*);
- 2) bojā gājušās personas laulātajam vai personai, kas realizē aizgādību par bojā gājušās personas nepilngadīgu bērnu, un lejupejiem radniekiem (bērniem vai mazbērniem, ja bērnu nav), bet, ja lejupejo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējiem radniekiem (vecākiem vai vecvecākiem, ja vecāku nav) – 10 000 LVL (14 230 *euro*) apmērā par katru bojā gājušo personu. Šī naudas summa tiek dalīta vienādās daļās tuviniekiem, kam saskaņā ar MK rīkojumu ir tiesības uz šo kompensāciju, un kuri līdz 2014.gada 31.maijam ir iesnieguši iesniegumu VSAA.

Vienreizējās kompensācijas izmaksa veikta ne vēlāk kā 2 mēnešu laikā no iesnieguma pieņemšanas dienas.

Kompensācija bojā gājušās personas tuviniekiem netika piešķirta, ja bojā gājušo personu laulātajiem un lejupejiem, bet, ja lejupejo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējiem radniekiem, ir tiesības uz pabalstu sakarā ar amatpersonas (darbinieka) bojāeju saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām. Līdz ar to rīkojums par vienreizējo kompensāciju izmaksu neattiecās uz traģēdijā Rīgā, Priedaines ielā 20 bojā gājušo Iekšlietu ministrijas sistēmas amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm tuviniekiem. Minēto personu tuvinieki saņēma kompensācijas atbilstoši speciālajos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai un apmēriem.

Valdība kompensāciju izmaksai kopumā piešķīrusi 1 024 534.36 *euro*, vienreizējo kompensāciju izmaksu nodrošināja VSAA. 2013.gadā kompensācija izmaksāta 16 cietušajiem par kopējo summu 80 000 LVL (113 829.74 *euro*) apmērā un 24 personām - tuviniekiem par 12 bojā gājušajiem par kopējo summu 120 000 LVL (170 744.62 *euro*) apmērā. 2014.gadā izmaksātas vienreizējās kompensācijas 739 960 *euro* apmērā 26 cietušām personām (184 990 *euro* kopsummā) un par 39 bojā gājušām personām (555 000 *euro* kopsummā). Pārskata periodā pabeigta vienreizēju kompensāciju izmaksa par visām bojā gājušajām personām (51 persona) un visām cietušajām personām (42 personas).

Labdarības organizācija Ziedot.lv 2013.gada novembrī atvēra kontu ziedojumu veikšanai traģēdijā cietušajiem. Saskaņā ar informāciju uz 2014.gada 10.jūliju Latvijas un citu valstu iedzīvotāji Zolitūdes traģēdijā cietušajiem un bojā gājušo tuviniekiem līdz šim ziedojuši 1 462 131,48 *euro*. Līdz 2014.gada 10.jūlijam palīdzība sniegta 1 157 727,58 *euro* apmērā 181 traģēdijā cietušajam, to skaitā visiem 54 bojā gājušo ģimeņu tuviniekiem par kopējo summu 348 959,25 *euro*. Sākotnēji, sākot ar 2013.gada 25.novembri, tika veikta vienreizējo pabalstu izsniegšana no saziņotajiem līdzekļiem katram cietušajam 4 500 latu apmērā būtiskāko vajadzību nodrošināšanai. Šāds lēmums tika pieņemts sadarbībā ar Labklājības ministriju, Rīgas domi un ziedotājiem.

No ziedojumiem īpašu palīdzību saņem bojā gājušo 26 nepilngadīgie bērni (23 bioloģiskie un 3 faktiskie), kuriem ir izveidoti pilngadības depozīti par kopējo summu 369 946,72 *euro*. Palīdzību saņēmušas arī 34 personas, kuras negadījumā hospitalizētas, par kopējo summu 217 699,28 *euro*, kā arī 56 vieglāk cietušās personas par kopējo summu 39 840,64 *euro*. No saņemtajiem mērķziedojumiem konkrētiem cietušajiem vai mirušo radniekiem palīdzība līdz šim sniegta 53 568,66 *euro* apmērā 47 cilvēkiem. Palīdzība cietušo ārstniecības un rehabilitācijas

apmaksai vai sociālā veida palīdzības sniegšana ir nodrošināta 13 cietušajiem par kopējo summu 96 713,03 *euro*, savukārt 31 000 *euro* izmaksāts pabalstos 31 smagāk cietušajai personai ārstniecībai un rehabilitācijai no „Maxima Latvija” līdzekļiem.

2.2.6. Citi pakalpojumi

Saskaņā ar 2013.gada 26.novembra MK sēdes protokollēmumu Sociālās integrācijas valsts aģentūrai ir uzdots piešķirt ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus cietušajiem – bez vecāku gādības palikušiem bērniem vecumā līdz diviem gadiem, bērniem ar garīga un fiziska rakstura traucējumiem līdz četru gadu vecumam un bērniem invalīdiem līdz 18 gadu vecumam, personām ar smagiem garīga rakstura traucējumiem (personas ar 1. un 2.grupas invaliditāti) un neredzīgām personām (personas ar 1. un 2.grupas invaliditāti), – neievērojot rindu, ja tāda nepieciešamība radīsies. Pamatojoties uz minēto, ar 2014.gada 3.janvāra Sociālās integrācijas valsts aģentūras lēmumu vienai personai ar smagiem garīga rakstura traucējumiem piešķirts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums SIA „Atsaucība”. Pakalpojumi personai piešķirti no 2014.gada 10.janvāra.

Tāpat atbilstoši MK sēdē lemtajam Juridiskās palīdzības administrācijai uzdots noslēgt juridiskās palīdzības līgumus par neatliekamas juridiskās palīdzības sniegšanu traģēdijā cietušajiem izņēmuma kārtā. Lai saņemtu juridisko palīdzību, ar iesniegumu bija jāvērsas Juridiskās palīdzības administrācijā, Pils laukumā 4, Rīgā, jautājumu vai neskaidrību gadījumā iespējams zvanīt uz administrācijas bezmaksas informatīvo tālruni 80001801 vai rakstīt uz elektroniskā pasta adresi jpa@jpa.gov.lv. Valsts nodrošināto juridisko palīdzību kriminālprocesā personām, kuras atzītas par cietušajiem ar kriminālprocesa virzītāja lēmumu, nodrošina Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Tām personām, kurām valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība (pārstāvība) nepieciešama kriminālprocesā, ar lūgumu par pārstāvības nodrošināšanu jāvērsas pie konkrētā kriminālprocesa virzītāja. Papildu valsts nodrošinātām iespējām pieejams advokātu sarakstu, kuri bez atlīdzības sniedz juridiskās konsultācijas Zolitūdes traģēdijā cietušajiem. Saraksts atrodams advokatūras mājas lapā www.advokatura.lv.

Laika posmā no 2014.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim, lai sniegtu atbalstu Rīgas Domes Labklājības departamenta darbam ar Zolitūdē cietušajiem cilvēkiem un bojā gājušo tuviniekiem, tiek nodrošināts valsts finansējums 66 646 *euro* apmērā viena psiholoģiskās palīdzības koordinators un sešu sociālo darbinieku darba samaksai un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām. Paredzēts, ka minētie darbinieki nodrošinās cietušo un bojā gājušo cilvēku tuvinieku psiholoģiskās palīdzības koordināciju un sociālo gadījumu vadību. Plānots, ka vecākie sociālie darbinieki kopumā strādās ar 112 bojā gājušo tuvinieku ģimenēm, cietušo ģimenēm un/vai cietušo tuviniekiem. Vidēji viens vecākais sociālais darbinieks strādās ar 19 ģimenēm, kā arī koordinēs un veidos sadarbību ar Sociālajiem dienestiem ārpus Rīgas pašvaldības pēc bojā gājušo tuvinieku un cietušo tuvinieku deklarētās/faktiskās dzīvesvietas.

Savukārt Rīgas Domes Labklājības departaments nodrošinājis:

- vienreizēju pabalstu līdz 1 000 latu (1 422,87 *euro*) apbedīšanas izdevumu segšanai (izņemot bērnu mielasta izdevumus) personai, kura uzņēmusies bojā gājušā apbedīšanu;
- vienreizēju pabalstu 10 000 latu apmērā (14 228,72 *euro*) vienādās daļās bojā gājušās personas laulātajam un leļupējiem radniekiem (bērniem, ja bērnu nav mazbērniem), bet, ja leļupējo radnieku nav, tad tuvākās pakāpes augšupējiem radniekiem (vecākiem, vecvecākiem).

- vienreizēju pabalstu 5 000 latu apmērā (7 114,36 *euro*) cietušajai personai, kurai traģēdijas rezultātā radušies medicīniskajā dokumentācijā fiksēti smagi veselības traucējumi un kurai ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas lēmumu ir noteikts darbspējas zaudējums no astoņdesmit līdz simts procentu apmērā (piešķirta I invaliditātes grupa) vai noteikts darbspējas zaudējums no sešdesmit līdz septiņdesmit deviņiem procentiem (piešķirta II invaliditātes grupa);
- vienreizēju pabalstu garantētā minimālā ienākuma līmeņa apmērā 40 latu (57 *euro*), ja negadījuma rezultātā ģimene ir palikusi bez iztikas līdzekļiem.

Kopš 2013.gada 22.novembra darbojās arī Rīgas Domes bezmaksas informatīvais tālrunis 80005055 vai 67105048.

2.3. Paveiktais katastrofu pārvaldīšanas jomā un Zolitūdes traģēdijas seku likvidēšanā iesaistīto glābēju atbalstam

Lai Zolitūdes traģēdijas seku likvidēšanā cietušās VUGD amatpersonas un bojā gājušo VUGD amatpersonu radnieki varētu saņemt normatīvajos aktos noteiktās sociālās garantijas, VUGD sagatavojis nepieciešamos dokumentus un nosūtījis tos pēc piekritības. Bojāgājušo ģimenes locekļi saņēmuši vienreizēju pabalstu amatpersonas nāves gadījumā amatpersonai noteiktās mēnešalgas apmērā atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 19.panta pirmajai daļai. Saskaņā ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 19.panta ceturto daļu bojāgājušās amatpersonas apbedītas par valsts budžeta līdzekļiem un to laulātajiem un leņupējiem, bet, ja leņupējo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējiem radniekiem tiks izmaksāts vienreizējs pabalsts 100 000 *euro* apmērā (saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumu Nr.565 "Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām" IV. nodaļas nosacījumiem pabalstam var pieteikties gada laikā pēc amatpersonas nāves, to izmaksā vienādās daļās leņupējiem, bet, ja leņupējo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējiem radniekiem, kuri gada laikā ir pieteikušies pabalsta saņemšanai). Saskaņā ar minētā likuma pārejas noteikumu 27.punktu, ja Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 19.pantā minēto pabalstu izmaksai likumā "Par valsts budžetu 2014.gadam" šim mērķim apstiprināto izdevumu apjoms ir nepietiekams, nepieciešamie papildu izdevumi tiek segti no valsts budžeta 74.resora "Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem".

Sakarā ar to, ka 2013.gada 21.novembra traģēdijas rezultātā ir bojāgājušas trīs VUGD amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, Iekšlietu ministrija sagatavoja Ministru kabineta rīkojuma projektu par valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu pabalstu izmaksai no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” (Ministru kabineta 2014.gada 10.septembra rīkojums Nr.489 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"). Papildus pieprasītie finanšu līdzekļi pabalstu izmaksai Zolitūdes traģēdija bojāgājušajām un cietušajām amatpersonām – 321 345 *euro*. Vienlaikus jāatzīmē, ka smagi cietušās amatpersonas vēl ārstējas un, iespējams, pēc ārstēšanās pabeigšanas būs nepieciešami vēl papildu līdzekļi pabalstu izmaksas apmēra korekcijai. Ievērojot normatīvajos aktos noteiktos pabalsta izmaksas termiņus, tie tiks izmaksāti pēc 2014.gada 21.novembra.

Medicīniskās un psiholoģiskās rehabilitācijas kursu pēc traģēdijas līdz 2014.gada 31.martam bija saņēmušas 77 VUGD amatpersonas, tajā skaitā:

- 10 personas Nacionālajā rehabilitācijas centrā "Vaivari";

- 10 personas rehabilitācijas centrā "Jaunķemeri";
- 57 personas Sociālās integrācijas valsts aģentūrā Jaundubultos.

No 2014.gada 1.janvāra Iekšlietu ministrijas veselības un sporta centrā izveidota un darbu uzsākusi Psiholoģiskā atbalsta nodaļa, kurā izveidotas 8,5 psihologu amata vietas. Psiholoģiskā atbalsta nodaļa novadījusi 368 seminārus un lekcijas VUGD struktūrvienībās, kuras noklausījušās 2577 amatpersonas. Minētajos semināros amatpersonas informētas par psiholoģiskā atbalsta saņemšanas iespējām un apmācītas krīzes situāciju pārvarēšanai. Uzsākta individuālo psihologa konsultāciju sniegšana. Līdz 2014.gada 31.oktobrim sniegtas 132 individuālās psihologa konsultācijas.

Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas 2013.gada 22.novembra rīkojumu Nr.1-12/2691 tika izveidota nelaimes gadījuma darbā speciālās izmeklēšanas komisija. Minētā komisija izvērtēja un izmeklēja nelaimes gadījumus, kuros bojā gāja trīs VUGD amatpersonas un smagi cieta piecas VUGD amatpersonas. Komisijas sastādītajos aktos par nelaimes gadījumu darbā ir konstatēts, ka nelaimes gadījuma cēlonis ir darbs ārkārtas situācijā, un VUGD rīcībā nav konstatēti darba aizsardzību reglamentējošo vai citu normatīvo aktu pārkāpumi, vienlaicīgi VUGD ir norādīts veikt pastiprinātas personālsastāva darba aizsardzības instruktāžas.

12 cietušām VUGD amatpersonām izmaksāti pabalsti sakarā ar nelaimes gadījumā gūto ievainojumu vai sakropļojumu, vai šo amatpersonu veselībai nodarīto citādu kaitējumu par kopējo summu 40 410 *euro*, tajā skaitā, 5 amatpersonām izmaksāts pabalsts smaga veselības bojājuma gadījumā, 3 amatpersonām izmaksāts pabalsts vidēji smaga veselības bojājuma gadījumā un 4 amatpersonām izmaksāts pabalsts viegla veselības bojājuma gadījumā.

Saskaņā ar 2013.gada 26.novembra Ministru kabineta sēdē doto uzdevumu (prot.Nr.63, 34.§) Iekšlietu ministrija sagatavoja Ministru kabineta noteikumu projektu par grozījumiem Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.565 „Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām”, paredzot izmaiņas vienreizēja pabalsta apmērā, kas tiek izmaksāts, ja amatpersonai 12 mēnešu laikā pēc nelaimes gadījuma Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisija noteikusi 1.grupas invaliditāti uz laiku, ne mazāku par vienu gadu, kuras cēlonis ir aktā par nelaimes gadījumu darbā minēts nelaimes gadījums. Noteikumu projektā tika iestrādātas arī personām daudz labvēlīgākas normas attiecībā uz pabalsta bojāejas gadījumā izmaksas termiņiem, ņemot vērā arī lejupejo radnieku (bērnu, kas vēl nav piedzimuši, kuriem nav noteikta paternitāte) intereses, kā arī apmēriem. Ministru kabineta 2014.gada 28.oktobra noteikumi Nr.660 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.565 "Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām"" stājās spēkā 2014.gada 1.novembrī, un atbilstoši tiem 2014.gada novembrī tika veikts iepriekš izmaksāto pabalstu pārrēķins traģēdijā cietušajām VUGD amatpersonām, palielinot tos. Minētā pārrēķina rezultātā līdz 2014.gada 11.novembrim VUGD amatpersonām izmaksāti pabalsti sakarā ar nelaimes gadījumā gūto ievainojumu vai sakropļojumu, vai šo amatpersonu veselībai nodarīto citādu kaitējumu par kopējo summu 70 029 *euro*. Paredzams, ka līdz 2015.gada martam pabalsta pārrēķins saistībā ar noteikto invaliditāti tiks veikts vēl vismaz vienai cietušajai VUGD amatpersonai.

Par glābšanas darbu veikšanu ir piešķirti apbalvojumi VUGD amatpersonām:

- Viestura ordenis (I šķira) piešķirts bojāgājušajiem Rīgas reģiona pārvaldes 5.daļas komandierim, kapteinim Vilnim Šteinītim, Rīgas reģiona pārvaldes 1.daļas ugunsdzēsējam glābējam, kaprālim Sergejam Ižikam un Rīgas reģiona pārvaldes 1.daļas inspektoram dežurāntam, vada komandierim, virsleitnantam Edgaram Reinfeldam;

- Triju Zvaigžņu ordenis (IV šķira) piešķirts 10 amatpersonām;
- Iekšlietu ministrijas Zelta „Goda zīme” piešķirta vienai amatpersonai;
- Iekšlietu ministrijas apbalvojuma zīme „Par pašaizliedzību” piešķirta 20 amatpersonām;
- VUGD medaļa „Par drosmi” piešķirta 422 amatpersonām.

Par glābšanas darbu veikšanu ir piešķirta Iekšlietu ministrijas Sudraba „Goda zīme” sešiem SIA „ARSAVA” darbiniekiem.

Strādājot pie katastrofu pārvaldīšanas, VUGD amatpersonas piedalījušās trīs semināros un sanāksmēs Igaunijā un Lietuvā, kas saistīti ar glābšanas darbu veikšanu Zolitūdē, Priedaines ielā 20, Rīgā, veikalā „Maxima XX”. Tiekoties ar ārvalstu kolēģiem, notika pieredzes apmaiņa glābšanas darbu veikšanā līdzīgos notikumos, kā arī citu dienestu, institūciju un organizāciju, komersantu iesaistīšanā. Pēc tikšanās secināts, ka kaimiņvalstu kolēģu rīcība līdzīgos notikumos neatšķiras no tā, kā tika organizēti glābšanas darbi Zolitūdē, Priedaines ielā 20, Rīgā, veikalā „Maxima XX”, tika atzīmēti izmantotās cilvēku glābšanas metodes, aprīkojums un tehniskais nodrošinājums.

Vairākkārt sniegtas intervijas masu saziņas līdzekļiem par nepieciešamo rīcību, kad nostrādā automatiskā ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēma un automatiskā balss ugunsgrēka izziņošanas sistēma. VUGD sagatavota informācija masu saziņas līdzekļiem par rīcību, ja nostrādā automatiskās uguns aizsardzības sistēmas. Minētā informācija pieejama VUGD interneta mājas lapā: <http://vugd.gov.lv/lat/aktualitates/zinas/7442-par-ricibu-automatiskas-ugunsaisardzibas-sistemas-nostrades-gadijuma>.

VUGD ir atjaunojis sarakstu ar informāciju par privātpersonu resursiem un kontaktinformāciju, kurus atbilstoši MK 2007.gada 11.decembra noteikumu Nr.842 „Kārtība, kādā juridiskajām un fiziskajām personām kompensējami izdevumi un zaudējumi, kas radušies, iesaistot personu resursus reaģēšanas pasākumos, ugunsgrēka dzēšanā vai glābšanas darbos, un kompensācijas apmēra aprēķināšanas kārtība” prasībām varētu iesaistīt ugunsgrēku dzēšanā un glābšanas darbos.

VUGD sagatavojis grozījumus Valsts civilās aizsardzības plānā (2014.gada 14.oktobra Ministru kabineta rīkojums Nr.581), papildinot to ar informāciju par ēku un būvju sabrukuma iespējamajiem cēloņiem, kā arī pasākumiem, atbildīgajām institūcijām un izpildes termiņiem minētā apdraudējuma pārvaldīšanai.

Iekšlietu ministrija kopā ar VUGD sniegusi priekšlikumu Ekonomikas ministrijai iestrādāt MK noteikumu projektā „Ēku būvnoteikumi” normu, nosakot, ka būvdarbi, kas saistīti ar slodzes palielināšanu uz pārsegumiem vai nesošajām būvkonstrukcijām, kā arī pārsegumu vai nesošo būvkonstrukciju nestspējas samazināšanu, pieļaujami tikai tādā ēkā vai ēkas daļā, kurā būvdarbu laikā neatrodas būvdarbu veicējam vai būvētājam nepiederošas personas, kas neveic būvdarbus. Attiecīgā prasība, to precizējot, ir iestrādāta Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumos Nr.529 „Ēku būvnoteikumi”.

VUGD ir izstrādājis Ministru kabineta noteikumu projektu „Ugunsdrošības noteikumi” (tiek gatavots iesniegšanai izsludināšanai Valsts sekretāru sanāksmē), kuros paredzētas jaunas prasības – atskanot ugunsgrēka trauksmes signālam, personai būs pienākums evakuēties no ēkas vai būves, kā arī – Ugunsdrošības instruktāžas uzskaites žurnālā būs jāreģistrē praktiskās nodarbības, kuras veiktas atbilstoši ugunsdrošības instrukcijas sadaļai „Rīcība ugunsgrēka gadījumā”. Tāpat veikta atkārtota instruktāža VUGD amatpersonām par VUGD 2011.gada 16.novembra iekšējiem noteikumiem Nr. INA-29 „Darba aizsardzības prasības, veicot darbu būvkonstrukciju sagrūvuma vietā”.

2.4. Paveiktais tiesībpārkāpumu un juridiskās atbildības noteikšanai

2.4.1. Valsts darba inspekcija

Valsts uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā veic Valsts darba inspekcija. Ņemot vērā to, ka Zolitūdes traģēdijā cietuši un bojā gājuši darbinieki, Valsts darba inspekcija veikusi šo nelaimes gadījumu izmeklēšanu un reģistrēšanu saskaņā ar MK 2009.gada 25.augusta noteikumu Nr.950 „Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” prasībām:

- par pieciem letālajiem nelaimes gadījumiem (četri SIA "Maxima Latvija" darbinieki (nelaimes gadījuma akti reģistrēti 30.05.2014.), viens SIA "Rīgas namu Pārvaldnieks" darbinieks (nelaimes gadījuma akts reģistrēts 31.01.2014.) Minētajā negadījumā gāja bojā vēl viena SIA "MAXIMA Latvija" darbiniece, bet šis gadījums no Valsts darba inspekcijas puses netika izmeklēts, jo bojā gājuši nelaimes gadījuma brīdī neveica darba pienākumus;
- par diviem nelaimes gadījumiem, kur gūtās traumas ir smagas (abi SIA "Maxima Latvija" darbinieki (nelaimes gadījuma akti reģistrēti 30.05.2014.));

Valsts darba inspekcija veikusi arī darba devēju iesniegto nelaimes gadījumu aktu, kur personām nelaimes gadījumā gūtie veselības traucējumi nav smagi, reģistrēšanu:

- 1) SIA "Maxima Latvija" - četri akti reģistrēti attiecīgi 13.01.2014., 11.03.2014., 28.05.2014.;
- 2) SIA "Optiluks" – viens akts reģistrēts 13.12.2013.;
- 3) SIA "Pērle Lux" (frizētava) – trīs akti reģistrēti 24.03.2014.

Administratīvā pārkāpuma lietvedības:

- pret SIA "Pērle Lux" (frizētava) par to, ka SIA nav izmeklējis nelaimes gadījumu par trīs darbiniekiem. Lietvedība izbeigta, izsakot mutvārdu aizrādījumu, jo nelaimes gadījumi kaut ar nokavēšanos, bet tika izmeklēti un reģistrēti Valsts darba inspekcijā; uzreiz pēc negadījuma Valsts darba inspekcijas pārstāvji apsekoja notikuma vietu, un uzsāka administratīvo pārkāpumu lietvedību par iespējamiem pārkāpumiem darba aizsardzības jomā. Ņemot vērā, ka izdarītajos pārkāpumos saskatāmas noziedzīga nodarījuma pazīmes, lietas materiāli nodoti Valsts policijai, kas uzsāka kriminālprocesu.
- par Valsts darba inspekcijas pieprasītās informācijas nesniegšanu nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas laikā pret SIA "MAXIMA Latvija" uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.² panta pārkāpumu, piemērots administratīvais naudas sods 450 eiro. SIA "MAXIMA Latvija" piemēroto sodu pārsūdzējusi, pirmās instances tiesa (28.11.2014.) Valsts darba inspekcijas lēmumu atstāja negrozītu.

SIA "MAXIMA Latvija" apstrīdēja Rīgas reģionālās Valsts darba inspekcijas sastādītos un reģistrētos aktus par nelaimes gadījumu darbā Valsts darba inspekcijas direktoram, kurš tos atstāja spēkā. SIA "MAXIMA Latvija" Valsts darba inspekcijas direktora lēmumus pārsūdzēja Administratīvajā tiesā. Par katru no sešām lietām tiesā pašlaik ir uzsākts atsevišķs process, vienā no lietām pirmās instances tiesas sēde ir nozīmēta 2015.gada 22.janvārī.

Saistībā ar notikušo traģēdiju ir bijusi pastiprināta sabiedrības interese par darba apstākļiem uzņēmumos (gan saistībā ar darba aizsardzības, gan darba tiesību jautājumiem), un Valsts darba inspekcija šim jautājumam ir pievērsusi uzmanību, sniedzot komentārus un informāciju masu medijos (novembrī bijušas 74, decembrī - 36 publikācijas, bet 2014.gadā vēl 57 publikācijas), kā arī sniedzot konsultācijas privātpersonām (tieši saistībā ar Zolitūdes traģēdiju nav iespējams uzskaitīt).

2.4.2. Valsts policija

Valsts policijā 2013.gada 21.novembrī ir uzsākts kriminālprocess par būvkonstrukciju nobrukuma faktu, kā rezultātā iestājās smagas sekas. Kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas laikā konstatēts, ka negadījumā cietuši 53 cilvēki, bojā gājuši 54 cilvēki, atzīti par cietušajiem bojā gājušo tuvinieki - 104 cilvēki. Izmeklēšanas ietvaros veikta notikuma vietas apskate, liecinieku nopratināšana, 2013.gada 29.novembrī kratīšanas laikā no uzņēmumiem izņemti 472 iepakojumi, kuriem ir lietisko pierādījumu nozīme lietā, tajā skaitā izņemti 65 datori, tiek veikta minēto priekšmetu apskate un analīze. Notikuma vietā veikta videonovērošanas kameru un videonovērošanas sistēmas monitora uzstādīšana, lai nodrošinātu objekta novērošanu tiešsaistes režīmā.

Veikti divi izmeklēšanas eksperimenti:

- 1) no 2014.gada 15.aprīļa līdz 17.aprīlim noslogojot konstrukciju kopnes un paralēli veicot mērījumus, lai konstatētu izmaiņas kopņu nestspējā;
- 2) 2014.gada 27.maijā kontrolētas dedzināšanas eksperiments, lai izpētītu, kā uguns varējusi ietekmēt jumta stiprību (aptuveni divus gadus pirms traģēdijas uz veikala "Maxima" jumta bija izcēlies ugunsgrēks).

Valsts policija ar dažādu plašsaziņas līdzekļu starpniecību regulāri informēja sabiedrību par Zolitūdes traģēdijas lietas izmeklēšanas gaitu, t.sk. par š.g. aprīlī un š.g.27.maijā veiktajiem izmeklēšanas eksperimentiem. Notika tikšanās ar cietušo pārstāvjiem un sabiedriskajām organizācijām.

Š.g. jūlijā visas ar izmeklēšanu saistītās darbības lielveikala drupās tika pabeigtas un tās nodotas apsaimniekotājam.

Jāatzīmē, ka sastādīti dažādi procesuāli dokumenti, t.sk. pieprasījumi, lūgumi, sniegtas atbildes uz dažāda veida iesniegumiem, izdalīts kriminālprocess par dokumentu viltošanu (persona sodīta), veikts liela apjoma tehniskais darbs.

2014.gada 9.jūnijā Valsts policijā pēc Valsts darba inspekcijas iesnieguma uzsākts kriminālprocess par to, ka SIA „MAXIMA Latvija” (reģ. Nr. LV40003520643) ir pārkāpusi darba aizsardzības noteikumus tirdzniecības objektā Rīgā, Priedaines ielā 20, kā rezultātā notika nelaimes gadījums darbā ar četriem bojāgājušajiem.

2.5. Preventīvie pasākumi katastrofu, kas saistīti ar ēku un būvju sabrukšanu, iespēju novēršanai

Ekonomikas ministrija veic būvniecības vispārējo pārraudzību un koordināciju valstī. Savukārt atbilstoši būvniecības regulējumam un atbildības sadalījumam¹ vietējās pašvaldības būvvalde ir atbildīga par būvniecības procesa tiesiskuma kontroli vietējās pašvaldības administratīvajā teritorijā. Šī atbildība nav ierobežota tikai ar dokumentācijas juridisko analīzi, bet arī būvniecības darbu kvalitātes uzraudzību un kontroli. Tādējādi jau šobrīd normatīvie akti paredz būvniecības dalībnieku atbildības sadalījumu atkarība no būvniecības procesa posma un iesaistīšanas tajā. Būvniecības procesa kontroles kvalitāte ir primāri atkarīga no būvvaldes amatpersonu kvalifikācijas un nodrošinājuma līmeņa.

MK 2013.gada 3.decembra sēdē (prot.Nr.64, 41.§, TA-3559) tika skatīts Ekonomikas ministrijas iesniegtais informatīvais ziņojums „Par pasākumiem sabiedriski nozīmīgu ēku būvniecībā un konceptuāliem jautājumiem nākotnes darbībā”, kurā Ekonomikas ministrija informēja par progresu konceptuālo darbības virzienu izpildē. Sēdē kā uzdevums Ekonomikas ministrijai tika noteikts izveidot valsts līmeņa kontroles sistēmu. Ņemot vērā minēto, Ekonomikas ministrija sagatavoja priekšlikumu par darbību sarakstu būvniecības valsts kontroles nodrošināšanai. Viens no priekšlikumiem paredzēja izveidot Būvniecības valsts kontroles biroju, kura kompetencē ietilptu noteiktu būvju pieņemšana ekspluatācijā, kā arī jau ekspluatācijā nodoto būvju drošības pārraudzība.

Lai nodrošinātu MK 2013.gada 3.decembra sēdē dotā uzdevuma izpildi, Ekonomikas ministrija Saeimā iesniedza priekšlikumus par grozījumiem Būvniecības likumā (stājas spēkā 01.10.2014.), kas paredz Būvniecības valsts kontroles biroju izveidi. Grozījumu izstrādes procesā Ekonomikas ministrija norādīja uz esošās būvniecības uzraudzības trūkumiem, skaidrojot, ka: 1) pašvaldību būvinspektori ir vienīgās amatpersonas, kuras uzrauga būvniecību pašvaldības administratīvajā teritorijā, t.sk. arī gadījumos, kad pati pašvaldība veic būvniecību, (kontrolē pār darba devēju) tādēļ ir risks, ka būvinspektori nav neatkarīgi; 2) pašvaldību būvinspektori neveic regulāras pārbaudes būvobjektos būvniecības procesa norises laikā; 3) būvinspektoru pieeja un principi pārbaūžu veikšanā objektos ir atšķirīga; 4) būvinspektoriem trūkst resursu un zināšanu t.sk. par sabiedriski nozīmīgu objektu kontroli. Papildus Ekonomikas ministrija norādīja, ka pastāv arī tiesiskas problēmas šā brīža regulējumā, proti, būvniecības uzraudzība ir definēta kā pašvaldības autonomā kompetence, attiecīgi: 1) par uzraudzības īstenošanu atbild tikai pašvaldība; 2) par būvinspektoru izvēli un tiem dotajiem uzdevumiem (izvirzītajiem darbības rezultātiem rādītājiem) atbild tikai pašvaldība; 3) būvinspektoru ikdienas darba uzraudzību un uzdevumu izpildes kontroli nodrošina pašvaldība. Līdz ar to, saskaņā ar Ekonomikas ministrijas sagatavotajiem priekšlikumiem, plānots nodalīt biroja un pašvaldību būvvaldes kompetenci, tādējādi neatkārtojot sistēmu, kāda tā bija laika periodā līdz 2009.gadam, kad būvniecības publisko uzraudzību veica gan pašvaldības, gan Valsts būvinspekcija un tika konstatēts, ka būvniecības uzraudzībā pastāv uzdevumu un kompetenču dublēšana.

Ņemot vērā minēto, lai uzlabotu būvniecības kvalitāti un paaugstinātu sabiedrības drošību būvniecības un būvju ekspluatācijas procesā, Saeima šogad pieņēma divus grozījumus jaunajā Būvniecības likumā.

---

¹ Ekonomikas ministrijas informatīvais ziņojums "Par neatliekami veicamajiem pasākumiem sabiedriski nozīmīgu ēku būvniecībā un konceptuāliem jautājumiem nākotnes darbībā", izskatīts 2013.gada 26.novembrī (prot.Nr.63, 33.§, TA-3472)

Š.g. 24. aprīlī pieņemtie grozījumi nosaka, ka par būvniecības nozari atbildīgās ministrijas padotībā ir birojs, kas likumā un MK noteikumos paredzētajos gadījumos veic būvdarbu valsts kontroli un būvju ekspluatācijas uzraudzību, organizē ekspertīzes un piešķir patstāvīgās prakses tiesības būvekspertīzes veikšanai, kā arī veic šīs specialitātes patstāvīgās prakses uzraudzību. Ar minētajiem grozījumiem tika pieņemtas arī Būvniecības valsts kontroles biroja kompetences (grozījumi stājas spēkā 01.05.2014.).

Attiecībā uz priekšlikumu būvniecības procesa regulējuma pilnveidošanai, kas tika īpaši aktualizēts pēc traģēdijas, lai nepieļautu cilvēku atrašanos ēkā, ja ir paredzēts ēku rekonstruēt vai renovēt, regulējums ir ietverts š.g. 3.jūlija Būvniecības likuma grozījumos (grozījumi stājas spēkā 01.10.2014.), kā arī MK 02.09.2014. noteikumos Nr.529 „Ēku būvnoteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.529). Noteikumu Nr.529 133.punktā ir noteikts, ka, ja publiskā ēkā, kura vienlaikus tiek arī ekspluatēta, ir paredzēti tādi būvdarbi, kas palielina vai var palielināt aprēķina slodzi uz pārsegumiem vai jumta konstrukcijām, kuras dēļ tās var zaudēt noturību, kā arī darba organizēšanas projektā un darbu veikšanas projektā ir noteikts, ka attiecīgie darbi veicami tikai tad, ja zem šiem pārsegumiem vai jumta konstrukcijām nenotiek telpu ekspluatācija, šādi būvdarbi nav atļauti, kamēr notiek attiecīgo telpu ekspluatācija. Minētie būvdarbi veicami tikai pēc tam, kad panākta vienošanās par šo telpu ekspluatācijas pārtraukšanu un attiecīgo telpu īpašniekiem saskaņots būvdarbu veikšanas laiks. Šāds regulējums nosaka pienākumu būvprojekta izstrādātājam veikt nepieciešamos aprēķinus, lai pamatotu, vai ēku drīkst ekspluatēt būvdarbu laikā. Noteikumi Nr.529 arī paredz, ka darba organizēšanas projektā, papildus līdz šim noteiktajam, vēl ir jābūt norādītām montāžas slodžu shēmām būvniecības laikā un to ietekmei uz nesošām konstrukcijām un blakus esošajām ēkām, kā arī, izstrādājot būvprojektus ekspluatācijā esošo ēku pārbūvei vai atjaunošanai, kas jāveic, nepārtraucot to pamatfunkciju izpildi, darbu organizēšanas projektā papildus būs jānorāda arī būvmateriālu un demontāžas materiālu pagaidu nokraušanas vietas un to maksimāli pieļaujamais svars uz pārseguma, jumta vai citām nesošām konstrukcijām.

Jaunā Būvniecības likuma regulējuma prasību izpildei Ekonomikas ministrijai ir jāsaņem 19 MK noteikumi un 29 Latvijas būvnormatīvi. Ņemot vērā iepriekšējā gada nogales notikumus, būvniecības nozarē radās nepieciešamība būtiski uzlabot un pārskatīt likuma pieņemtās normas un kopā ar nozares pārstāvjiem tos precizēt, nosakot:

1) katrai būvju grupai nepieciešamās būvprojekta daļas, tajās ietveramo informāciju un nepieciešamos aprēķinus;

2) būvdarbu veicējiem prasību nodrošināt būvniecības procesā atbilstošas kvalifikācijas būvdarbu izpildītājus un būvdarbos izmantot tikai būvizstrādājumus, kuriem ir atbilstību apliecinājošie dokumenti;

3) papildus prasības 3.grupas būvju (sabiedriski nozīmīgu būvju) būvdarbu uzraudzībā un kontrolē.

Daļa no minētajiem grozījumiem iekļauti MK 19.08.2014. noteikumos Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi” (turpmāk - Vispārīgie būvnoteikumi), kas, cita starpā, nosaka būvju iedalījumu grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības pakāpes un iespējamās ietekmes uz cilvēku dzīvību, veselību un vidi, gadījumus, kad nepieciešama inženierizpētes darbu veikšana, gadījumus, kad nepieciešama būves ekspertīze, kā arī būvprojekta ekspertīze, un būvprojekta ekspertīzes sastāvu, veikšanas kārtību un apjomu, gadījumus, kad nepieciešama autoruzraudzība un būvuzraudzība, kā arī autoruzraudzības un būvuzraudzības kārtību un būvuzraudzības plāna izstrādes kārtību un saturu u.c. prasības. Būtiskākais ir, ka Vispārīgie būvnoteikumi nosaka būvspeciālistu (projektētāja, būvuzrauga, būvdarbu vadītāja, eksperta) pienākumus, tiesības un atbildību, kas līdz šim netika precīzi definētas.

Būtisku daļu no izstrādātajiem un pieņemtajiem MK noteikumiem veido speciālie būvnoteikumi (atbilstoši Būvniecības likuma 5.pantā noteiktajam - būvnoteikumus izdod attiecībā uz ēkām; autoceļiem un ielām; dzelzceļa būvēm; elektronisko sakaru būvēm; enerģijas ražošanas, glabāšanas, pārvades un sadales būvēm; hidrotehniskajām un meliorācijas būvēm; būvēm Latvijas Republikas teritoriālajos ūdeņos un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā; ostu hidrotehniskajām un citām, atsevišķi neklasificētām inženierbūvēm). Vispārīgajos būvnoteikumos noteiktais regulējums attiecas uz visa veida būvēm, līdz ar to speciālajos būvnoteikumos autoruzraudzības, būvuzraudzības jautājumi, kā arī būves un būvprojekta ekspertīzes veikšanas kārtība vairs nav atspoguļoti.

Lai jaunais Būvniecības likums varētu stāties spēkā, šobrīd jau MK sēdē ir izskatīti un apstiprināti 16 MK noteikumi, saskaņošanas procesā atrodas „Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi”, kuru iesniegšanas termiņš MK ir pagarināts līdz 2015.gada 1.februārim, bet vēlāk tiks izstrādāti „Ar radiācijas drošību saistīto būvju būvnoteikumi” un „Noteikumi par būvkomersantu klasifikāciju”.²

3. Turpmāk plānotie pasākumi Zolitūdes traģēdijas seku novēršanai un tās atkārtošanās nepieļaušanai

Atbilstoši ziņojuma iepriekšējās sadaļās sniegtajai informācijai secināms, ka institūcijas nodrošinājušas atbilstošus resursus Zolitūdes traģēdijas seku novēršanai.

Vienlaikus pēc Zolitūdes traģēdijas īstenoti pasākumi, kuri vērsti uz traģēdijas cēloņu un to sekmējošo faktoru izvērtēšanu, piedāvājot preventīvas darbības, lai nepieļautu līdzīgu traģisku situāciju un traģēdiju veicinošu apstākļu veidošanos nākotnē. Īstenotas arī aktivitātes, kas paaugstina institūciju gatavību katastrofu gadījumos.

---

² I. MK noteikumu projekti, kuri ir saskaņošanas procesā:

1) „**Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi**” (VSS-289) iesniegšanas termiņš pagarināts līdz 2015.gada 1.februārim.

II. MK noteikumu projekti, kuri tiks izstrādāti vēlāk:

1) „**Ar radiācijas drošību saistīto būvju būvnoteikumi**” tiks izstrādāts līdz 2014.gada beigām; 2) „**Noteikumi par būvkomersantu klasifikāciju**” saskaņā ar Būvniecības likums Pārejas noteikumu 8.punktu jāstājas spēkā ar 01.01.2016.

III. Jau pieņemtie MK noteikumi:

1) „**Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība**” pieņemts 25.03.2014. MK sēdē (MK 25.03.2014. noteikumi Nr.156); 2) „**Noteikumi par Eiropas tehnisko novērtējumu**” pieņemts 25.02.2014. MK sēdē (MK 25.02.2014. noteikumi Nr.112); 3) „**Būvkomersantu reģistrācijas noteikumi**” pieņemts 25.02.2014. MK sēdē (MK 25.02.2014. noteikumi Nr.116), 4) „**Vispārīgie būvnoteikumi**” pieņemts 19.08.2014. MK sēdē, 5) „**Noteikumi par būvinspektoriem**” pieņemts 19.08.2014. MK sēdē, 6) „**Elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības būvnoteikumi**” pieņemts 19.08.2014. MK sēdē, 7) „**Noteikumi par būvdarbu veicēju un būvspeciālistu civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu**” pieņemts 19.08.2014. MK sēdē, 8) „**Latvijas Būvniecības padomes izveidošanas un darbības kārtība**” pieņemts 26.08.2014. MK sēdē, 9) „**Ēku būvnoteikumi**” pieņemts 02.09.2014. MK sēdē, 10) „**Dzelzceļa būvnoteikumi**” pieņemts 02.09.2014. MK sēdē, 11) „**Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi**” pieņemts 16.09.2014. MK sēdē, 12) „**Ostu hidrotehnisko, siltumenerģijas, gāzes un citu, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvnoteikumi**” pieņemts 16.09.2014. MK sēdē, 13) „**Elektroenerģijas ražošanas, pārvades un sadales būvju būvnoteikumi**” pieņemts 30.09.2014. MK sēdē, 14) „**Būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi**” pieņemts 07.10.2014. MK sēdē, 15) „**Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi**” pieņemts 14.10.2014. MK sēdē, 16) „**Autoceļu un ielu būvnoteikumi**” pieņemts 14.10.2014. MK sēdē.

Saistībā ar konstatētajām nepilnībām būvniecības nozares regulējumā, būtiski pieminēt Būvniecības valsts kontroles biroju (izveidots š.g. 1.oktobrī), kas likumā un MK noteikumos paredzētajos gadījumos veiks būvdarbu valsts kontroli un būvju ekspluatācijas uzraudzību, organizēs ekspertīzes un piešķirs patstāvīgās prakses tiesības būvekspertīzes veikšanai, kā arī veiks šīs specialitātes patstāvīgās prakses uzraudzību. Ir noteikta Būvniecības valsts kontroles biroja kompetence – noteikta kārtība, kādā birojs piešķirs patstāvīgās prakses tiesības, īsteno būvdarbu valsts kontroli, būvju ekspluatācijas uzraudzību un citus ar biroja darbību saistītus jautājumus, lai nodalītu pašvaldības un biroja kompetenci būvniecības procesā. Ir izstrādāts regulējums par biroja kompetenci, kā arī noteikta sadarbības kārtība ar pašvaldību būvinspektoriem.

MK 2014.gada 29.jūlija sēdē apstiprināts Ekonomikas ministrijas izstrādātais un virzītais informatīvais ziņojums un rīkojums „Par Būvniecības valsts kontroles biroja izveidei un uzdevumu izpildei nepieciešamajiem pasākumiem un finansējumu”, ar to paredzot Būvniecības valsts kontroles biroja darbības uzsākšanu š.g. 1.oktobrī (šā gada 30. septembra MK sēdē tika apstiprināts Būvniecības valsts kontroles biroja nolikums). Sākotnēji Būvniecības valsts kontroles birojs pilda daļu no tam noteiktajiem uzdevumiem, t.i.:

- 1) organizē būvprojektu un būvju ekspertīzi:
  - ja būvniecības pasūtītājs ir publisko tiesību juridiskā persona vai tās institūcija;
  - ja starp būvniecības procesa dalībniekiem ir strīds un nepieciešams neatkarīgas būvprojekta vai būves ekspertīzes atzinums;
- 2) informē kompetences pārbaudes iestādes par būvspeciālistu profesionālās darbības pārkāpumiem;
- 3) nodrošina metodisku palīdzību savas kompetences jautājumos;
- 4) organizē būvniecības procesā iesaistīto uzraudzības un kontroles iestāžu un nevalstisko organizāciju sadarbību, lai veicinātu būvspeciālistu profesionālās kompetences paaugstināšanu;
- 5) izskata iesniegumus un sūdzības par būtiskiem normatīvo aktu pārkāpumiem.

Savukārt ar 2015.gada 1.janvāri papildus iepriekš minētajam Būvniecības valsts kontroles birojs nodrošinās publisku ēku (ēkas, kurās paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem) ekspluatācijas uzraudzību, bet ar 2015.gada 1.jūliju Būvniecības valsts kontroles birojs nodrošinās būvdarbu valsts kontroli, veicot šādu būvju būvdarbu kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā:

- 1) tādu jaunu publisku ēku būvniecību un pārbūvi, kurās paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem;
- 2) būves, kuru paredzētajai būvniecībai atbilstoši likuma "Par ietekmes uz vidi novērtēšanu" 4.panta pirmās daļas 1.punktam piemērota ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra,
- 3) jaunas būves vai esošu būvju pārbūves, kuru ieceres iesniedzējs ir pašvaldība, ja publisku būvdarbu līguma līgumcena ir 1,5 miljoni *euro* vai lielāka.

2016. gada 1.janvārī Būvniecības valsts kontroles birojs uzsāks būvspeciālistu kompetences novērtēšanu būvekspertīzes specialitātē, nodrošinot būvspeciālistu kompetences novērtēšanu un patstāvīgās prakses uzraudzību būvekspertīzes specialitātē.

Papildus jānorāda, ka Būvniecības likumā un tam pakārtotajos normatīvos aktos turpmāk būs noteikts pienākums būvinspektoram apmeklēt būvlaukumu būvdarbu laikā, ievērojot būvniecības uzraudzības posmā noteiktos galvenos būvdarbu etapus. Tas nozīmē, ka būvinspektors būvlaukumu apmeklēs vismaz 2 – 4 reizes būvniecības laikā līdz būves nodošanai

ekspluatācijā, par katru pārbaudi sagatavojot atzinumus un nosakot atbildību par veiktajām darbībām.

Ņemot vērā minēto, paredzams, ka valsts līmeņa kontroles sistēmas izveide nodrošinās lielāku kontroli pār būvniecības procesa normatīvo aktu, kā arī kvalitātes un cilvēku drošības prasību ievērošanu.

Īstenojot uzraudzību darba aizsardzības jautājumos, Valsts darba inspekcija katru gadu organizē vidēji sešas tematiskās pārbaudes, preventīvi apsekojot atsevišķu nozaru uzņēmumus un pievēršot uzmanību specifiskiem darba aizsardzības jautājumiem. Nozares, kurās veikt tematiskās pārbaudes, tiek izvēlētas, analizējot nozarēs notikušo nelaimes gadījumu un arodslimību skaitu dinamikā. Vairumtirdzniecības/ mazumtirdzniecības nozarē 2013.gadā divas reizes ir pieaudzis smago nelaimes gadījumu skaits, tai skaitā saistībā ar novembra mēneša traģiskajiem notikumiem Zolitūdē. Valsts darba inspekcija 2014.gadā īstenoja tematisko pārbaudi tirdzniecības nozares uzņēmumos, tai skaitā, lielveikalu tirdzniecības uzņēmumos („Maxima”, „Rimi”, „Depo”, „K-Rauta” u.c.). Pārbaudes laikā Valsts darba inspekcija pievērsa uzmanību jautājumiem saistībā ar darbinieku apmācību darba aizsardzības jautājumos, darbinieka darba apstākļiem, darba aprīkojumu, atbilstošu drošības zīmju esamību u.c. būtiskiem jautājumiem, kuri var ietekmēt darbinieka drošību un veselību. Šo preventīvo pārbaudi laikā vienlaikus pastiprināta uzmanība tika vērsta arī uz jautājumiem par darba un atpūtas laika nosacījumu ievērošanu atbilstoši Darba likuma prasībām. Līdz 2014.gada 31.oktobrim ir veiktas 173 pārbaudes, izsniegti 118 rīkojumi konstatēto pārkāpumu novēršanai, kopā konstatēti 502 normatīvo aktu pārkāpumi, kā arī piemēroti 3 administratīvie sodi. Visvairāk pārkāpumu konstatēts par: darba aizsardzības pasākumu plāna nesastādīšanu, visu darba vides riska faktoru neizvērtēšanu; darba aizsardzības speciālista atbilstošu neapmācīšanu, nepilnīgi veikto instruktāžu darba aizsardzības jautājumos; darba līgumu neatbilstošu noformēšanu.

Lai sekmētu sabiedrības informētību par nepieciešamo rīcību krīzes situācijās un katastrofās, 2014.gada 16.jūnijā Valsts sekretāru sanāksmē izsludināts Izglītības un zinātnes ministrijas sagatavotais informatīvais ziņojums par civilās aizsardzības kursa izmaksām, ieviešanas grafiku vispārējās izglītības iestādēs un profesionālās izglītības iestādēs, kas paredz līdz 2018.gadam ieviest mācību kursu „Cilvēkdrošība”, veicinot sabiedrības izpratni par rīcību dažādos negadījumos. Informatīvais ziņojums izskatīts un atbalstīts 2014.gada 6.novembra Valsts sekretāru sanāksmē (prot. Nr.43, 31.§).

Ir izstrādāts arī likumprojekts „Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums” (izsludināts 2014.gada 10.jūlijā Valsts sekretāru sanāksmē), kurā saistībā ar ēkām un būvēm noteikti infrastruktūras īpašnieku vai valdītāju pienākumi un tiesības, lai nodrošinātu drošu infrastruktūras ekspluatāciju. Vienlaikus ir svarīgi izvērtēt, vai likumprojektā paredzētie pienākumi sabiedrisko ēku un būvju īpašniekiem un valdītājiem ir pietiekoši, lai novērstu visas nepilnības ēku ekspluatēšanas noteikumu pārkāpumos, kā arī ievērotu visus ar ugunsdrošību saistītos jautājumus. Tāpēc būtu svarīgi stiprināt arī atbildīgo dienestu kapacitāti veikt civilās aizsardzības prasību ievērošanas kontroli.

Lai stiprinātu pašvaldību spēju rīkoties krīzes situācijās, VUGD veic pašvaldību civilās aizsardzības komisiju apmācību, atbilstoši 2013.gada 7.maijā apstiprinātajai apmācības programmai „Pašvaldības civilās aizsardzības komisijas locekļu apmācība”.

Zolitūdes traģēdija ir ļāvusi atklāt nepilnības publiskās infrastruktūras būvniecības uzraudzībā un ekspluatācijā. Lai novērstu šos drošības riskus un nepieļautu līdzīgu katastrofu

atkārtošanās ir pilnveidots regulējums būvniecības jomā, nodrošinot likumību, drošību un kvalitāti būvniecības un būvju ekspluatācijas procesā, tādējādi aizsargājot sabiedrības intereses, jo īpaši attiecībā uz sabiedriski nozīmīgām un publiskām ēkām, kā arī nodrošināt lielāku iedzīvotāju drošību.

Valdība reaģējot uz notikumiem saistībā ar Zolitūdes traģēdiju, pieņēma vairākus lēmumus, lai pēc iespējas efektīvāk mazinātu traģēdijas sekas, t.sk. par pabalstu izmaksu un papildus finanšu līdzekļu piešķiršanu atbildīgajiem dienestiem katastrofas radīto seko novēršanai. Atbilstoši valdības pieņemtajiem lēmumiem tika nodrošināts atbalsts, informācija, sociālā palīdzība un pabalsti gan traģēdijā cietušajiem, gan bojāgājušo tuviniekiem. Papildus tam tika nodrošināta uzsāktā kriminālprocesa izmeklēšana, veicot izmeklēšanas eksperimentus un apkopojot pieejamos pierādījumus un liecībās, kā arī iespēju robežās informējot sabiedrību par Zolitūdes traģēdijas lietas izmeklēšanas gaitu. Vienlaikus ir turpināms darbs pie būvniecības jomas regulējuma sakārtošanas un pilnveidošanas, kā arī sociālo pabalstu un sociālās palīdzības saņemšanas un nodrošināšanas kārtības.